

БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

7 ЖИЛД, 5 СОН

ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

ТОМ 7, НОМЕР 5

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

VOLUME 7, ISSUE 5

Бош муҳаррир:

Ризаев Жасур Алимжанович
тиббиёт фанлари доктори, профессор,
Самарқанд давлат тиббиёт университети ректори
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Бош муҳаррир ўринбосари:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат тиббиёт
университети Илмий ишлар ва инновациялар бўйича
проректори, **ORCID ID:** 0000-0002-9309-3933

Масъул котиб:

Самиева Гулноза Утқуровна
тиббиёт фанлари доктори, доцент,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Нашр учун масъул:

Абзалова Шахноза Рустамовна
тиббиёт фанлари номзоди, доцент,
Тошкент Педиатрия тиббиёт институти.
ORCID ID: 0000-0002-0066-3547

ТАХРИРИЯТ КЕНГАШИ:

Арипова Тамара Уктамовна

*Иммунология ва инсон геномикаси институти директори –
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон
Республикаси Фанлар академияси академиги*

Jin Young Choi

*Сеул миллий университети Стоматология мактаби оғиз ва
юз-жағ жарроҳлиги департаменти профессори, Жанубий
Кореянинг юз-жағ ва эстетик жарроҳлик ассоциацияси
президенти*

Гулямов Суръат Сандвалневич

*тиббиёт фанлари доктори, профессор Тошкент педиатрия
тиббиёт институти Илмий ишлар ва инновациялар бўйича
проректор. ORCID ID: 0000-0002-9444-4555*

Абдуллаева Наргиза Нурмаматовна

*тиббиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд
давлат тиббиёт университети проректори, 1-клиникаси бош
врачи. ORCID ID: 0000-0002-7529-4248*

Худоярова Дилдора Рахимовна

*тиббиёт фанлари доктори, доцент, Самарқанд давлат
тиббиёт университети №1-сон Акушерлик ва гинекология
кафедраси мудири
ORCID ID: 0000-0001-5770-2255*

Раббимова Дилфуза Таштемировна

*тиббиёт фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат
тиббиёт университети Болалар касалликлари
пропедевтикаси кафедраси мудири.
ORCID ID: 0000-0003-4229-6017*

Орипов Фирдавс Суръатович

*тиббиёт фанлари доктори, доцент, Самарқанд давлат
тиббиёт университети Гистология, цитология ва
эмбриология кафедраси мудири
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144*

Ярмухамедова Саодат Хабибовна

*тиббиёт фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат
тиббиёт университети Ички касалликлар пропедевтикаси
кафедраси мудири, ORCID ID: 0000-0001-5975-1261*

Мавлянов Фарход Шавкатович

*тиббиёт фандар доктори, Самарқанд давлат тиббиёт
университети болалар жарроҳлиги кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445*

Акбаров Миршавкат Мирлоимович

*тиббиёт фанлари доктори, В.Ваҳидов номидаги
Республика ихтисослаштирилган жарроҳлик маркази*

Саидов Саидамир Аброрович

*тиббиёт фанлар доктори,
Тошкент фармацевтика институти
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428*

Тураев Феруз Фатхуллаевич

*тиббиёт фанлари доктори, ортирилган юрак
нуқсонлари бўлими, В.Ваҳидов номидаги Республика
ихтисослаштирилган жарроҳлик маркази
ORCID ID: 0000-0002-6778-6920*

Худанов Бахтинур Ойбутаевич

*тиббиёт фанлари доктори,
Ўзбекистон Республикаси Инновацион
ривожланиш вазирлиги бўлим бошлиғи*

Бабаджанов Ойбек Абдужаббарович

*тиббиёт фанлари доктори, Тошкент педиатрия
тиббиёт институти, Тери-таносил, болалар
тери-таносил касалликлари ва ОИТС
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X*

Теребаев Билим Алдамуратович

*тиббиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент
педиатрия тиббиёт институти Факультет болалар
хирургия кафедраси. ORCID ID: 0000-0002-5409-4327*

Юлдашев Ботир Ахматович

*тиббиёт фанлари номзоди,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
№2-сон Педиатрия, неонатология ва болалар
касалликлари пропедевтикаси кафедраси доценти.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523*

Эшқобилов Тура Жураевич

*тиббиёт фанлари номзоди, Самарқанд давлат
тиббиёт университети Суд тиббиёти ва патологик
анатомия кафедраси доценти.
ORCID ID: 0000-0003-3914-7221*

Рахимов Нодир Махамматқулович

*тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат
тиббиёт университети, онкология кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503*

Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналлов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

Главный редактор:

Ризаев Жасур Алимджанович
доктор медицинских наук, профессор, Ректор
Самаркандского государственного медицинского
университета, **ORCID ID:** 0000-0001-5468-9403

Заместитель главного редактора:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
доктор медицинских наук, проректор по научной
работе и инновациям Самаркандского государственного
медицинского университета, **ORCID ID:** 0000-0002-9309-

Ответственный секретарь:

Самиева Гульноза Уткуровна
доктор медицинских наук, доцент Самаркандского
государственного медицинского университета.
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Ответственный за публикацию:

Абзалова Шахноза Рустамовна
кандидат медицинских наук, доцент, Ташкентский
педиатрический медицинский институт.
ORCID ID: 0000-0002-0066-3547

РЕДАКЦИОННЫЙ КОЛЛЕГИЯ:

Арипова Тамара Уктамовна

директор Института иммунологии и геномики человека
доктор медицинских наук, профессор, академик АН РУз

Jin Young Choi

профессор департамента оральной и челюстно-лицевой
хирургии школы стоматологии Стоматологического
госпиталя Сеульского национального университета,
Президент Корейского общества челюстно-лицевой и
эстетической хирургии

Гулямов Суръат Саидвалиевич

доктор медицинских наук., профессор Проректор по научной
работе и инновациям в Ташкентском педиатрическом
медицинском институте. **ORCID ID:** 0000-0002-9444-4555

Абдуллаева Наргиза Нурмаатовна

доктор медицинских наук, профессор, проректор
Самаркандского государственного медицинского
университета, **ORCID ID:** 0000-0002-7529-4248

Худоярова Дилдора Рахимовна

доктор медицинских наук, доцент, заведующая кафедрой
Акушерства и гинекологии №1 Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0001-5770-2255

Раббимова Дилфуза Таштемировна

кандидат медицинских наук, доцент, заведующая
кафедрой Пропедевтики детских болезней Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-4229-6017

Орипов Фирдавс Суръатович

доктор медицинских наук, доцент, заведующий кафедрой
Гистологии, цитологии и эмбриологии Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144

Ярмухамедова Саодат Хабибовна

кандидат медицинских наук, доцент, заведующая
кафедрой Пропедевтики внутренних болезней Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0001-5975-1261

Мавлянов Фарход Шавкатович

доктор медицинских наук, доцент кафедры Детской
хирургии Самаркандского государственного медицинского
университета, **ORCID ID:** 0000-0003-2650-4445

Акбаров Миршавкат Миролимович

доктор медицинских наук,
Республиканский специализированный центр
хирургии имени академика В.Вахидова

Саидов Саидмир Абrorович

доктор медицинских наук, Ташкентский
фармацевтический институт
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428

Тураев Феруз Фатхуллаевич

доктор медицинских наук, главный научный с
трудник отделения приобретенных пороков сердца
Республиканского специализированного центра
хирургии имени академика В.Вахидова.
ORCID ID: 0000-0002-6778-6920

Худанов Бахтинур Ойбутаевич

доктор медицинских наук, Министерство
Инновационного развития Республики Узбекистан

Бабаджанов Ойбек Абдужаббарович

доктор медицинских наук, Ташкентский педиатрический
медицинский институт, кафедра Дерматовенерология, детская
дерматовенерология и СПИД, **ORCID ID:** 0000-0002-3022-916X

Теребаев Билим Алдамуратович

кандидат медицинских наук, доцент кафедры Факультетской
детской хирургии Ташкентского педиатрического
медицинского института.
ORCID ID: 0000-0002-5409-4327

Юлдашев Ботир Ахматович

кандидат медицинских наук, доцент кафедры Педиатрии,
неонатологии и пропедевтики детских болезней №2
Самаркандского государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523

Эшкobilов Тура Жураевич

кандидат медицинских наук, доцент кафедры Судебной
медицины и патологической анатомии Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-3914-7221

Рахимов Нодир Махамматкулович

доктор медицинских наук, доцент кафедры
онкологии Самаркандского государственного
медицинского университета
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503

Верстка: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Chief Editor:

Rizaev Jasur Alimjanovich
MD, DSc, Professor of Dental Medicine,
Rector of the Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Deputy Chief Editor:

Ziyadullaev Shukhrat Khudayberdievich
Doctor of Medical Sciences, Vice-Rector for scientific work
and Innovation, Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Responsible secretary:

Samieva Gulnoza Utkurovna
doctor of Medical Sciences, Associate Professor,
Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Responsible for publication:

Abzalova Shaxnoza Rustamovna
Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Tashkent Pediatric Medical Institute.
ORCID ID: 0000-0002-0066-3547

EDITORIAL BOARD:

Aripova Tamara Uktamovna

*Director of the Institute of Immunology and Human Genomics -
Doctor of Medical Sciences, Professor, Academician of the
Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan*

Jin Young Choi

*Professor Department of Oral and Maxillofacial
Surgery School of Dentistry Dental Hospital
Seoul National University, President of the
Korean Society of Maxillofacial Aesthetic Surgery*

Gulyamov Surat Saidvalievich

*Doctor of Medical Sciences, Professor Tashkent Pediatric
Medical Institute Vice-Rector for Research and Innovation.
ORCID ID: 0000-0002-9444-4555*

Abdullaeva Nargiza Nurmatovna

*Doctor of Medical Sciences, Professor, Vice-Rector
Samarkand State Medical University, Chief Physician of
the 1st Clinic **ORCID ID:** 0000-0002-7529-4248*

Khudoyarova Dildora Rakhimovna

*Doctor of Medical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Obstetrics and Gynecology,
Samarkand State Medical University No.1
ORCID ID: 0000-0001-5770-2255*

Rabbimova Dilfuza Tashtemirovna

*Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Propaedeutics of Pediatrics,
Samarkand State Medical University.
ORCID ID: 0000-0003-4229-6017*

Oripov Firdavs Suratovich

*Doctor of Medical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Histology, Cytology and
Embryology of Samarkand State Medical University.
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144*

Yarmukhamedova Saodat Khabibovna

*Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Propaedeutics of Internal
Medicine, Samarkand State Medical University.
ORCID ID: 0000-0001-5975-1261*

Mavlyanov Farkhod Shavkatovich

*Doctor of Medicine, Associate Professor of Pediatric
Surgery, Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445*

Akbarov Mirshavkat Mirolimovich

*Doctor of Medical Sciences,
Republican Specialized Center of Surgery
named after academician V.Vakhidov*

Saidamir Saidov

*Doctor of Medical Sciences,
Tashkent Pharmaceutical Institute,
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428*

Turaev Feruz Fatkhullaevich

*MD, DSc, Department of Acquired Heart Diseases,
V.Vakhidov Republican Specialized Center Surgery
ORCID ID: 0000-0002-6778-6920*

Khudanov Bakhtinur Oybutaevich

*Associate professor of Tashkent State Dental Institute,
Ministry of Innovative Development
of the Republic of Uzbekistan*

Babadjanov Oybek Abdujabbarovich

*Doctor of sciences in medicine, Tashkent Pediatric
Medical Institute, Department of Dermatovenerology,
pediatric dermatovenerology and AIDS
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X*

Terebaev Bilim Aldamuratovich

*Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Tashkent Pediatric Medical Institute,
Faculty of Children Department of Surgery.
ORCID ID: 0000-0002-5409-4327.*

Yuldashev Botir Akhmatovich

*Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of
Pediatrics, Neonatology and Propaedeutics of Pediatrics,
Samarkand State Medical University No. 2.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523*

Eshkobilov Tura Juraevich

*candidate of medical Sciences, associate Professor
of the Department of Forensic medicine and pathological
anatomy of the Samarkand state medical University
ORCID ID: 0000-0003-3914-7221*

Rahimov Nodir Maxammatkulovich

*DSc, Associate Professor of Oncology,
Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503*

Page Maker: Khurshid Mirzakhmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МУНДАРИЖА | СОДЕРЖАНИЕ | CONTENT

OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

1. **Askarova K. Fotima**
CERVICITIS AND PREGNANCY.....10
2. **Matlubov M. Mansur, Nematulloev K. Tukhtasin**
FEATURES OF THE FUNCTIONAL STATE OF EXTERNAL RESPIRATION
IN PREGNANT WOMEN WITH VARIOUS DEGREES OF OBESITY.....14
3. **Tilyavova A. Sitora, Shopulotov A. Shokhrukh**
URINARY INCONTINENCE AND URINARY LOSE: THE QUALITY OF LIFE
OF PATIENTS.....22
4. **Todjiyeva I. Nigina**
HYPERPLASTIC PROCESSES OF ENDOMETRIUM IN PREMENOPAUSE:
IMPROVEMENT OF TREATMENT METHODS.....29
5. **Khasanova A. Dilyafuz**
AUTOIMMUNE THYROIDITIS: PREGNANCY AND CHILDHOOD.....36

ALLERGOLOGY AND IMMUNOLOGY

6. **Jabborova I. Oysha, Nuraliev A. Nekkadam**
CHARACTERISTICS OF THE EFFECT OF ACUTE EXPOSURE ON THE
PHENOMENON OF BACTERIAL TRANSLOCATION.....42
7. **Karimova A. Maqsuda, Kurbanova N. Nodira**
STUDY OF THE EFFECT OF A GENE-MODIFIED PRODUCT (SOY) ON THE
MICROFLORA OF THE COLON.....50
8. **Nazarova O. Nigina, Jabbarov A. Azim**
THE ROLE OF TGF β 1 GENE IN THE DEVELOPMENT OF LYUPUS NEPHRITIS.....58
9. **Yuldasheva Kh. Dilnavoz**
DIAGNOSTIC SIGNIFICANCE OF CLINICAL AND LABORATORY MARKERS
IN THE DEVELOPMENT OF NON-ALCOHOLIC FATTY LIVER DISEASE.....62

HEMATOLOGY

10. **Djalalova K. Ozoda**
EFFECT OF CASEIN HYDROLYSATES ON BLOOD LIPIDEMIC INDEX.....72
11. **Rizaev A. Jasur, Makhmonov S. Lutfulla, Gadaev G. Abdugafar, Turakulov I. Rustam**
CHOICE OF THERAPY FOR IRON DEFICIENCY ANEMIA ASSOCIATED WITH
HELICOBACTER PYLORI.....77

INTERNAL MEDICINE

12. **Abdugaffar D. Dusanov, Toshpulat A. Okboev, Jamshid A. Ismailov, Munavvar P. Safarova.**
CLINICAL AND IMMUNOLOGICAL FEATURES OF NON-SPECIFIC ULCERATIVE
COLITIS.....90
13. **Ismoilova A. Yulduz, Agababyan R. Irina, Akhatova P. Vazira**
ORGANIZATION OF SPECIALIZED MEDICAL CARE FOR PATIENTS WITH CHRONIC
HEART FAILURE.....97
14. **Pulatova Shakhnoza, Nabieva Dildora**
ASSESSMENT OF THE CLINICAL AND PATHOGENETIC SIGNIFICANCE OF
MINERAL METABOLISM DISORDERS IN PATIENTS WITH ANKYLOSING
SPONDYLITIS.....104

MORPHOLOGY

15. **Narzullaev Sh. Shokhrukh, Tursunkulov K. Jonibek**
EXPERIMENTAL STUDY OF THE ACTION OF IR-DIODE LASERS ON THE ESOPHAGUS MUCOSA.....117
16. **Boykuziev Kh. Hayitboy, Shodiyarova S. Dilfuza**
COMPARATIVE MORPHOLOGY OF THE NERVOUS SYSTEM OF THE LIVER OF MAMMALS WITH DIFFERENT TYPES OF FOOD.....123
17. **Ismoilov Jasur, Khamidova Farida**
MORPHOLOGICAL CHANGES OF BRONCH AND LUNG PARENCHYMA IN PNEUMOPATHIES DEPENDING ON GESTATION DATE.....130
18. **Oripov S. Firdavs, Togaeva S. Gulnora**
PREVALENCE OF DIABETIC FOOT IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS IN THE SAMARKAND REGION.....143
19. **Rashidov M. Abdulla i**
MORPHOLOGICAL CHANGES OF THE THYROID AND PANCREATES IN EXPERIMENTAL HYPOTHYROIDISM.....148
20. **Usanov S. Sanjar, Ismoilov I Ortik.**
STUDY OF THE MORPHOMETRIC INDICATORS OF THE LIVER OF PUREBRED RATS UNDER THE INFLUENCE OF 4 TYPES OF ANTI-INFLAMMATORY DRUGS IN POLYPHARMACY.....154
21. **Khamidova M. Farida, Umarova A. Farangiz**
MORPHOFUNCTIONAL CHARACTERISTICS OF PLACENTA OF WOMEN WITH HYPOTHYROIDISM.....159
22. **Yusupova A. Nargiza, Oripov S. Firdavs**
NON-INVASIVE DIAGNOSIS OF FUNCTIONAL CHANGES IN THE GASTRIC UNDER THE INFLUENCE OF ENERGY DRINKS.....166

NARCOLOGY AND PSYCHIATRY

23. **Kenzhaeva K. Nargiza, Rizaev A. Jasur, Umirov E. Safar**
CHARACTERISTICS OF THE DYNAMICS OF THE SEX AND AGE COMPOSITION OF PERSONS DEPENDENT TO DRUGS.....178
24. **Dusov K. Abdimurod, Ochilov U. Ulugbek**
CLINICAL AND CATAMNESTIC FEATURES FORMATION OF A DEFECT IN PATIENTS WITH PARANOID SCHIZOPHRENIA.(LITERATURE REVIEW).....186
25. **Samiyev S. Asliddin, Jabborov Ilhom**
COMPLEX TREATMENT IN LUMBAR REGION DEGENERATIVE-SPONDYLOGEN RADICULOPATHIES IN PREGNANT WOMEN.....192

ONCOLOGY

26. **Alimkhodzhaeva T. Lola, Khasanov S. Komiljon**
PATHOGENETIC FEATURES AND ASPECTS OF THE PREVALENCE OF BREAST CANCER.....197
27. **Rizaev A. Jasur, Rakhimov M. Nodir, Kodyrov Kh. Khamidullo, Shakhanova Sh. Shakhnoza**
STUDY OF PROSTATE CANCER DEATH BY REGIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....202

28. **Yorov Sh. Lutfillo, Djuraev D. Dekhkanovich, Raximov M. Nodir, Shakhanova Sh. Shakhnoza**
EVALUATION OF THE STATE OF THE IMMUNE STATUS IN PATIENTS WITH BREAST CANCER WITH THE DETERMINATION OF THE EFFECTIVENESS OF NEOADJUVANT POLYCHEMOTHERAPY.....211
29. **Zakirova N. Nargiza, Osmanova Z. Elnara, Rahimov M. Nodir, Ulmasov G. Firdavs**
P16/KI67 PROGNOSTIC FACTORS IN DETECTION OF CERVICAL CANCER IN WOMEN WITH HIGH RISK HPV.....217

OTORHINOLARYNGOLOGY

30. **Bekmurodov A. Muhammad, Lutfullayev U. Gayrat**
PATHOGENESIS AND TREATMENT FEATURES OF NASAL BLEEDING.....227
31. **Kobilova Sh. Shakhodat, Lutfullayev U. Gairat, Lutfullayev L. Umrillo**
COMPLEX THERAPY OF EXUDATIVE OTITIS MEDIA IN BENIGN NEOPLASMS OF THE NOSE, SINUS AND NASOPHARYNX IN THE POSTOPERATIVE PERIOD.....237
32. **Lutfullayev U. Gairat, Nematov S. Uktam, Safarova I. Nasiba**
HEMANGIOMAS OF THE NASAL CAVITY HAVE MILD EARLY SYMPTOMS THAT ARE ASSOCIATED WITH A VIOLATION OF THE BASIC FUNCTIONS OF THE NOSE.....242
33. **Lutfullayev U. Gayrat, Nematov S. Uktam, Safarova I. Nasiba**
ANALYTICAL EVALUATION OF THE MICROFLORA IN PATIENTS WITH BENIGN VASCULAR TUMORS OF THE NOSE CAVITY.....247
34. **Xamraev X. Farid, Lutfullayev U. Gayrat, Alieva K. Nigina, Valieva Sh. Sadokat**
THE USE OF TRISAMINE FOR THE TREATMENT OF PATIENTS WITH COCHLEOVESTIBULAR DISORDERS.....252

PEDIATRY

35. **Mirrakhimova K. Maktuba, Ikromova N. Shaxnoza**
CONNECTIVE TISSUE DYSPLASIA IN CHILDREN WITH ACUTE GLOMERULONEPHRITIS.....258
36. **Murtazaev S. Saidmurodkhon, Dzhililova R. Farizakhon**
CORRECTION OF PHYSICAL AND CHEMICAL PROPERTIES AND BIOELEMENTAL HOMEOSTASIS OF ORAL FLUID IN CHILDREN OF ARTIFICIAL FEEDING.....264
37. **Sharipov L. Isroil, Pardaev K. Shukur, Kholbekov K. Bakhodir**
SUDDEN INFANT DEATH SYNDROME (literature review).....274

SPORTS MEDICINE AND REHABILITATION

38. **Burkhanova L. Gulnoza**
COMPREHENSIVE REHABILITATION OF LESIONS OF THE LOCOMOTOR APPARATUS OF ATHLETES-CHESS PLAYERS.....282
39. **Burkhanova L. Gulnoza, Safin M. Shamil Makhmutovich, Revyanko Christina, Novikov Yury Olegovich**
MODERN POSSIBILITIES OF REHABILITATION FOR CRANIOVERTEBRAL PATHOLOGY.....288
40. **Kamalova A. Yokutkhon**
FEATURES OF NUTRITIONAL STATUS IN ADOLESCENTS ENGAGED IN DIFFERENT TYPES OF SPORTS ACTIVITIES.....292
41. **Majidova D. Guzal**
THE EFFECT OF HERBAL STRESS MEDICATIONS FOR ATHLETES.....297

42. **Khamrabayeva I. Feruza, Kayumov I. Aziz**
COMPARATIVE ANALYSIS OF CARDIORESPIRATORY STRESS TESTING OF
RUNNERS AND FOOTBALL PLAYERS.....302

STOMATOLOGY

43. **AKHROROVA Malika Shavkatovna**
INDIRECT BRACKET FIXATION METHOD - MODIFIED TECHNIQUE FOR
EFFICIENCY AND ACCURACY.....307
44. **Dusmukhamedov Z. Makhmudjon, Yuldashev A. Abduazim, Dusmukhamedov M. Shavkat.**
CURRENT STATE AND ACTUAL ASPECTS OF DENTAL IMPLANTATION.....313
45. **Inoyatov Sh.Amrillo , Khaydarov K. Nodirjon, Kamalova I. Malika**
ETIOLOGY, DIAGNOSIS AND MODERN TREATMENT OF ODONTOGENIC
PAIN.....320
46. **Khasanova E. Lola, Narova E. Nargiza**
PERIODONTAL STATUS DURING THE ORTHODONTIC TREATMENT WITH
REMOVABLE AND FIXED APPLIANCES.....328
47. **Khasanova E. Lola, Narova E. Nargiza.**
CHANGES OF ORAL PH AND HYGIENIC CONDITION OF THE ORAL CAVITY
DURING ORTHODONTIC TREATMENT.....334
48. **Rizaev A. Jasur, Bekmuratov R. Lukmon**
A NEW APPROACH TO THE PREVENTION OF TISSUE RESORPTION DURING
IMMEDIATE IMPLANT PLACEMENT.....340
49. **Tulaganov B. Bekzod, Rizaev A. Jasur, Tukhtarov E. Bakhrom**
FUNCTIONAL STATE OF THE ORTHOPEDIST DENTIST'S ORGANISM IN THE
DYNAMICS OF THE WORK WEEK.....347

TRAUMATOLOGY AND ORTHOPEDICS

50. **Mamatkulov M. Komiljon, Kobilov U. Akmal, Kholkhudjayev I. Farrux**
ARTHROSCOPIC TREATMENT OF DISEASES OF THE ANKLE JOINT.....353
51. **Shukparov B. Asylbek, Shomurodov E. Kakhramon**
RESULTS OF GUIDED BONE REGENERATION AFTER PRELIMINARY SOFT
TISSUE EXPANSION.....361
52. **Tilyakov Aziz B., Pardaev Saidkosim N., Yarikov Anton V.**
RECURRENCE OF HERNIATED DISC OF THE LUMBAR SPINE AFTER
MICRODISCECTOMY.....370

PHARMACOLOGY

53. **Allaeva J. Munira Jurakulovna, Boboev M. Bekhzod**
THE ROLE OF THE MICROELEMENT ZINC IN THE PROCESS OF METABOLISM
(LITERATURE REVIEW).....378

SURGERY

54. **Arziev A. Ismoil, Kurbaniyazov B. Zafar, Sulaymanov U. Salim, Nazarov Zokir**
SURGICAL CORRECTION OF PATIENTS WITH CHOLELITHIASIS COMPLICATED
BY MIRIZZI SYNDROME.....384

55. **Arziev A. Ismoil**
SURGICAL TREATMENT OF BILE PERITONITIS AS A COMPLICATION OF ACUTE DESTRUCTIVE CHOLECYSTITIS.....391
56. **Babajanov S. Akhmadjon, Zayniev F. Alisher, Alimov I. Jurabek**
ALGORITHM OF MORPHOLOGICAL RESEARCH OF NODULAR FORMATIONS OF THYROID GLANDS.....398
57. **Kadirov N. Rustam, Yarashev S. Sul-tonbek, Arziev A. Ismoil**
CLINICAL PERFORMANCE MINIMALLY INVASIVE INTERVENTIONS IN THE SURGICAL TREATMENT OF COMPLICATIONS OF CHOLELITHIASIS.....406
58. **Khursanov E. Yokubjon, Avazov A. Abdurakhim, Mustafakulov B. Ishnazar, Djurayeva A. Zilola**
TACTICS OF SURGICAL TREATMENT OF PATIENTS WITH DEEP BURNS.....412
59. **Kurbaniyazov B. Zafar, Rakhmanov E. Kosim, Anarboev A. Sanjar, Mizamov O. Furkat, Makhramkulov Zafar Mamirkulovich**
ALBENDAZOLE AS A TOPICAL HERMICIDE AFTER LIVER ECHINOCOCCETOMY.....418
60. **Kurbaniyazov B. Zafar, Rakhmanov E. Kosim, Anarboev A. Sanjar, Mizamov O. Furkat.**
ADJUVANT THERAPY DURING SURGICAL TREATMENT OF LIVER ECHINOCOCCOSIS.....424
61. **Mizamov O. Furkat**
INFLUENCE OF MORPHOLOGICAL FORMS OF ECHINOCOCCUS CYSTS ON THE FREQUENCY OF RECURRENT DISEASE.....432

INFECTIOUS DISEASES

62. **Alimova P. Khilola, Voitova A. Gavkhar**
TREATMENT OUTCOMES IN PERINATAL WOMEN WITH COVID-19 PNEUMONIA.....440
63. **Alimova P. Khilola, Voitova A. Gavkhar.**
FEATURES OF THE PSYCHO-EMOTIONAL STATE OF WOMEN WITH INDUCED PREGNANCY DUE TO COVID-19 INFECTION.....448
64. **Khakimov S. Nasrulla, Askarov R. Ibragim, Mamasaliev S. Nematjon**
THE CHEMICAL COMPOSITION OF THE SYNTHETIC DRUG "SOFOSBUVIR" AND NUTRITI-ONAL SUPPLEMENTS OF TRADITIONAL MEDICINE USED IN HEPATITIS "C"456
65. **Khakimov S. Nasrulla, Askarov R. Ibragim, Mamasaliev S. Nematjon**
RISK FACTORS FOR THE OCCURRENCE OF HEPATITIS AND PREVENTION, TREATMENT WITH TRADITIONAL MEDICINE METHODS.....467
66. **Tashpulatov A. Shavkat, Shodieva A. Dilafruz.**
COMPLICATIONS IN FOOD BOTULISM.....474
67. **Saodat I. Ulmasova.**
ANALYSIS OF THE SOCIO-ECONOMIC ASPECTS OF THE NEW CORONAVIRUS INFECTION (COVID-19).....480
68. **Maxtob A. Farmanova**
ANTIOXIDANT THERAPY AND METOBOLIC APPROACHES TO THE TREATMENT OF CHRONIC BRUCellosIS.....485
69. **Ulug'bek D. Ibragimov, Abdugaffar G. Gadayev, Rustam I. Turakulov, Oybek Z. Abdukholikov**
STUDY OF BLOOD GAS COMPOSITION AND CORRECTION OF TREATMENT IN PATIENTS WITH PULMONARY HYPERTENSION ON THE BACKGROUND OF CHRONIC HEART FAILURE AFTER COVID-19.....495

УДК 616.728.3-089

MAMATKULOV Komiljon Mardankulovich
KOBILOV Akmal Uktamovich

Samarkand branch of the
Republican Specialized Traumatology and Orthopedic
Scientific and Practical Medical Center.

KHOLKHUJAYEV Farrux Ikramovich
Samarkand State Medical University

ARTHROSCOPIC TREATMENT OF DISEASES OF THE ANKLE JOINT

For citation: Mamatkulov M. Komiljon, Kobilov U. Akmal, Kholkhudjayev I. Farrux Arthroscopic treatment of diseases of the ankle joint. Journal of Biomedicine and Practice. 2022, vol. 7, issue 5, pp.353-360

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7392971>

ABSTRACT

The purpose of the study. Evaluation of the results of arthroscopic treatment of pathology of the ankle joint.

Materials and methods. The work is based on the experience of treating 20 patients (including 12 women and 8 men), arthroscopy of the ankle joint was performed. All patients were of working age. The average age was 38 years (from 20 to 58 years). Indications for surgery were: osteochondropathy of the talus bone in 4 (20%) patients, osteoarthritis with the presence of bone impingement in 5 (25%) patients, anterior soft tissue impingement syndrome in 4 (20%), chronic lateral instability in 2 (10%) patients, osteo—chondral fractures in 5 (25%) patients.

The results of the study. The results obtained confirmed the high diagnostic significance of arthroscopic intervention on the ankle joint, which allows, taking into account the nature of the cartilage lesion, to determine the optimal tactics of the treatment process. The data of the functional study indicate a significant improvement in the average indicators of the ankle joint function from 31.6 points before surgery to 47.5 points at the time of the patient's repeated treatment. The pain in the ankle joint, which were the main complaints before the operation, disappeared or decreased significantly, as well as lameness disappeared, the distance that the patient can overcome and the amount of movement in the joint increased.

Conclusions. Autografts from the tendons of the popliteal hip flexors have been successfully used to restore the The use of arthroscopic surgery, since it is a minimally invasive method, makes it possible to ensure, in comparison with open interventions, an earlier start of rehabilitation measures in the postoperative period, reduce the duration of inpatient treatment, accelerate the recovery of the patient.

Keywords: arthroscopy of the ankle joint, arthrosis of the ankle joint, osteochondropathy of the talus bone.

MAMATKULOV Komiljon Maedankulovich

PhD

KOBILOV Akmal Uktamovich

Respublika ixtisoslashtirilgan travmatologiya-ortopediya

ilmiy-amaliy tibbiyot markazi

Samarqand filiali vrach-ordinatori .

XOLXUJAEV Farux Ikromovich

Samarqand davlat meditsina universiteti assistenti

OSHIQ-BOLDIR BO'G'IMI KASALLIKLARINI ARTROSKOPIK USULDA DAVOLASH**ANNOTATSIYA**

Tadqiqot maqsadi: Oshiq-boldir bo'g'imining patologiyasini artroskopik davolash natijalarini baholash

Tadqiqot materiallari va usullari: tadqiqot 20 bemorlarini davolash tajribasiga asoslangan (shu jumladan 12 ayollar va 8 yerkaklar), oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiyasi amalga oshirildi. Barcha bemorlar mexnatga layoqatli yoshda edi. O'rtacha yosh 38 yil (20 dan 58 yilgacha). Jarrohlik amaliyoti uchun ko'rsatmalar: 4 (20%) bemorlarda oshiq suyagi osteoxondropatiyasi, 5 (25%) bemorlarda osteoartrit bilan suyak impingement borligi, 4 (20%) nafar bemorlarda oldingi yumshoq to'qimalarining impingement sindromi, 2 (10%) bemorlarda surunkali lateral beqarorlik, 5 (25%) bemorlarda osteoxondral siniqlar.

Tadqiqot natijalari: olingan natijalar oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiyasi aralashuvning yuqori diagnostik ahamiyatini tasdiqladi, bu tog'ay to'qimasini zararlanishining tabiatini hisobga olgan holda davolash jarayonining optimal taktikasini aniqlashga imkon beradi. Funktsional tadqiqot ma'lumotlari jarrohlik amaliyotidan oldin 31.6 balldan bemorning takroriy davolash vaqtida 47.5 ballgacha oshiq-boldir bo'g'imi funktsiyasining o'rtacha ko'rsatkichlarida sezilarli yaxshilanishni ko'rsatadi. Operatsiyadan oldingi asosiy shikoyatlar bo'lgan oshiq-boldir bo'g'imidagi og'riqlar yo'qoldi yoki sezilarli darajada kamaydi, shuningdek, oqsoqlanish yo'qoldi, bemor yurishi mumkin bo'lgan masofa va bo'g'imda harakat miqdori oshdi.

Xulosa: Artroskopik jarrohlik - kaminvaziv usul bo'lib, ochiq usullar bilan taqqoslaganda, operatsiyadan keyingi davrda reabilitatsiya jarayonini boshlash, statsionar davolanish muddatini qisqartirish, bemorni axvolini tiklashni tezlashtirish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Oshiq boldir bo'g'imi artroskopiyasi, oshiq boldir bo'g'imi artrozi, oshiq suyagi osteoxondropatiyasi.

MAMATKULOV Komiljon Maedankulovich**KOBILOV Akmal Uktamovich**

Самаркандский филиал

Республиканского специализированного травматолого-ортопедического научно-практического медицинского центра.

XOLXUJAEV Farux Ikromovich

Самаркандский государственный медицинский университет

АРТРОСКОПИЧЕСКОЕ ЛЕЧЕНИЕ ЗАБОЛЕВАНИЙ ГОЛЕНОСТОПНОГО СУСТАВА**АННОТАЦИЯ**

Цель исследования. Оценка результатов артроскопического лечения патологии голеностопного сустава.

Материалы и методы. Работа основана на опыте лечения 20 пациентов (из них 12 женщин и 8 мужчин) произведена артроскопия голеностопного сустава. Все пациенты были трудоспособного возраста. Средний возраст составил 38 лет (от 20 до 58 лет). Показаниями к операции были: остеохондропатия таранной кости у - 4 (20%) пациентов, артроз с наличием

костного импинджмента - у 5 (25%) пациентов, передний мягкотканый импинджмент- синдром — у 4 (20%), хроническая латеральная нестабильность — у 2 (10%) пациентов, остеохондральные переломы – у 5 (25%) пациентов.

Результаты исследования: Полученные результаты подтвердили высокую диагностическую значимость артроскопического вмешательства на голеностопном суставе, позволяющего с учетом характера поражения хряща определить оптимальную тактику лечебного процесса. Данные функционального исследования свидетельствуют о значимом улучшении средних показателей функции голеностопного сустава с 31,6 балла до операции, до 47,5 баллов на момент повторного обращения больного. Боли в голеностопном суставе, которые были основными жалобами до операции исчезли или намного уменьшились, а также исчезла хромота, увеличилось расстояние, которое может преодолеть больной и объем движений в суставе.

Выводы. Применение артроскопической операции, так как является малоинвазивным методом, позволяет обеспечить в сравнении с открытыми вмешательствами более раннее начало реабилитационных мероприятий в послеоперационном периоде, сократить сроки стационарного лечения, ускорить восстановление больного.

Ключевые слова: артроскопия голеностопного сустава, артроз голеностопного сустава, остеохондропатия таранной кости.

Oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiyaning rivojlanish bosqichlari.

Artroskopiya-bu bo'g'im kasalliklar va jarohlarni tashxislash va davolashning endoskopik usuli. Buning uchun bo'g'im ustidagi kichik kesma yordamida uning bo'shlig'iga monitorga ulangan maxsus vosita kiritiladi. Bu shifokorga bo'g'imda sodir bo'lgan barcha o'zgarishlarni ko'rish va kerakli manipulyatsiyani amalga oshirish imkonini beradi. Artroskopiya tarixi XX asrning 30-yillaridan boshlanadi. Oshiq-boldir bo'g'imi endoskopik tekshiruv birinchi marta 1931 yilda M. Burman tomonidan tasvirlangan. 1939 yilda K. Takagi kadavriy bo'g'implarda tajribani muvaffaqiyatli qo'lladi. Ushbu tadqiqot XX asrning 70-yillarida yapon shifokori M. Watanabe asarlari tufayli o'z dizaynining endoskopidan foydalangan holda yanada rivojlandi. Oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiya kirish, qo'llash texnikasi va ko'rsatmalar haqida batafsil ma'lumot berdi. 80-yillarning o'rtalaridan boshlab oshiq-boldir bo'g'imi artroskopik aralashuvlar zamonaviy artroskoplar dizayni paydo bo'lishi va terapevtik manipulyatsiya arsenalining kengayishi tufayli xorijiy va mahalliy jarrohlarning e'tiborini tobora ko'proq jalb qilmoqda. So'nggi o'n yil ichida turli mamlakatlar mutaxassisleri tomonidan to'piqlarda artroskopik aralashuvlarni qo'llash bo'yicha to'plangan tajribani umumlashtirishga urinishlar qilindi. Ushbu ma'lumotlar ushbu operatsiyaning diagnostik va terapevtik imkoniyatlari haqida aniq tasavvurga ega bo'lishga imkon berdi, garchi ular ushbu usulni oshiq-boldir bo'g'imi patologiyasida asoslash va klinik qo'llash bo'yicha adabiyotda mavjud bo'lgan kelishmovchiliklarni bartaraf etmadilar.

90-lardan beri oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiya Rossiyada qo'llanila boshlandi. 2020 yildan beri bizning klinikamizda oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiya qo'llaniladi.

Anatomiya. oshiq-boldir bo'g'im - sagital tekislik atrofida harakatlar amalga oshiriladigan bir darajali erkinlikka ega bo'lgan murakkab blokli bo'g'inlarni anglatadi. Oshiq-boldir bo'g'imi harakatlarning amplitudasi 60-90°, fleksiya 30-50°, kengayish 20-30° darjaga ega. Oshiq-boldir bo'g'imi paylarning joylashishiga qarab, uch guruhga bo'linadi: 1) medial ligament kompleksi (deltoid ligament), 2) lateral ligament kompleksi, 3) interberial artikulatsiya ligamentlari. Bunday holda, biz oshiq-boldir bo'g'imi lateral ligament kompleksini tahlil qilamiz. Lateral ligament kompleksi oldingi va posterior fibular-Taran ligamentlari va kalsaneal-fibular ligamentdan iborat. Lateral ligamentlardan oldingi Taran-fibular ligamenti eng nozik va oshiq-boldir bo'g'imi tashqi ligamentlardan eng zaif hisoblanadi.

Oldingi Taran-fibular ligament oldingi va lateral oshiq-boldir bo'g'imi barqarorlikni ta'minlaydi. Oshiq-boldir bo'g'imi mexanikadagi roli fleksiyonni cheklash, oyoqning inversiyasini cheklashdir, bundan tashqari u ichki oshiqsuyagining aylanishini oldini oladi.

Fibular ligament lateral to'piqning old yuzasidan, oldingi Taran-fibular ligament ostidan boshlanadi, pastga va orqaga egilib, tovon suyagining lateral yuzasiga yopishadi. Ligamentning yanada tik yo'nalishi oldingi Taran-fibular ligamentning qo'shimcha himoyasi bo'lib, to'piqning tashqi qismini ishonchli tarzda mustahkamlaydi. Ushbu ligament ekstraartikulyar, uning tolalarining aksariyati fibular mushaklarning tendonlaridan yuqori.

Artroskopiya ko'rsatma:

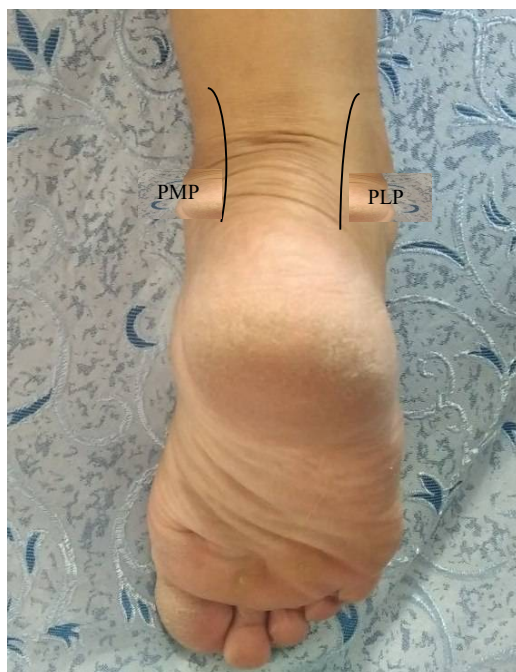
- Tog'ay qoplami shikastlanishiga shubha bo'lgan bo'g'im gemartrozi.
- Oshiq suyak yuzasidagi xondral (osteoxondral) yoriqlar..
- artritda, nonspesifik sinovitlarda bo'g'im ahvolini baholash..
- kesishuvchi osteoxondroz.
- Bo'g'im ichi tanachalari.
- Impidjment sindromi.
- Erkin jismlarning mavjudligi.

Artroskopiya uchun quyidagi kirish usullari qo'llaniladi: old-medial, Markaziy va lateral; orqa — medial va lateral. Old kirish katta amaliy ahamiyatga ega.

Anterolateral kirish uzun barmoq ekstensorlari tendonlarining lateral chetida bo'g'im bo'shlig'i darajasida joylashgan. Markaziy-m. extensor hallicis longus lateral chetida bo'g'im yorig'i darajasida joylashgan. Anteromedial kirish- payning medial qirrasida bo'ylab bo'g'im bo'shlig'ining medial qirrasida m. tibialis anterior (Rasm 1). Posterolateral kirish-Axilles payining lateral chetida bo'g'im bo'shlig'i darajasida. Orqa medial -Axilles payining qarama-qarshi tomonida..

Rasm. 1. Oshiq boldir bo'g'imi artroskopiya old tomondan portallari

Rasm 2. . Oshiq boldir bo'g'imi artroskopiyasida orqa tomondan portallari

Tadqiqot maqsadi: oshiq-boldir patologiyasini artroskopik usulda davolash natijalarini baholash.

Tadqiqot materiallari va usullari. 20 bemorda (ulardan 12 ayol va 8 erkak) oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiya amalga oshirildi. Barcha bemorlar mehnatga layoqatli edilar. O'rtacha yoshi 38 yil (20 dan 58 yilgacha) edi. Operatsiya uchun ko'rsatmalar: oshiq suyagi ostexondropatiya - 4 (20%) bemorlar, artroz suyak impidjment borligi bilan - 5 (25%) bemorlar, oldingi yumshoq impijment sindromi - 4 (20%) bemorda, surunkali lateral beqarorlik- 2 (10%) bemorlar, osteoxondral yoriqlar - 5 (25%) bemorlarda.

Operatsiyaga qarshi ko'rsatmalar quyidagilar edi: mahalliy yiringli yallig'lanish jarayonlari, oshiq-bodir bo'g'imi artrozning og'ir darajasi, ya'ni III-IV darajasi, harakatlanish buzilishining o'ta og'ir darajasi, ruhiy holatning jiddiy buzilishi, ichki organlarning jarrohlik aralashuvini amalga oshirishga imkon bermaydigan o'zgarishlar.

Bemorlarni artroskopiyaga tayyorlash uchun klinik va instrumental tadqiqotlar o'tkazildi. Subyektiv ma'lumotlar: bemorning shikoyatlari, turmush tarzi, ilgari konservativ va jarrohlik davolash (glyukokortikosteroidlar qo'llaniladimi, yiringli yallig'lanish jarayonlari va infeksiya va boshqalar), shuningdek, qo'shimcha kasalliklar (qon tomir, nevr tizimlari kasalliklari). Ob'ektiv ma'lumotlar: bemorning yurishi, oyoq o'qining deformatsiyasi mavjudligi (qo'llab-quvvatlash vaqtida oyoqning o'rnatilishini aniqlash uchun juda muhim nuqta), oyoqning ekvinus yoki tovon, varus yoki valgus deformatsiyasi, oyoq gumbazini baholash (bo'ylama va ko'ndalang yassioyoqlik). Bemor og'riqning joylashishi va uning paydo bo'lish vaqtini ko'rsatishi kerak. Oshiq-boldir bo'g'imi harakat oralig'i burchak o'lchagich bilan o'lchandi. Klinik tadqiqotlardan so'ng, standart proektsiyalar-old va orqa va lateral rentgenogrammlar va agar kerak bo'lsa, turli darajadagi osteoartritni, suyak holatini, oyoq-qo'l o'qini, qo'shni bo'g'imlarning artrozini baholashga imkon beradigan aksel proektsiyalar o'tkazildi. Radiografiyada suyak o'zgarishlarini aniqlab, 14 bemorda kompyuter-tomografiya (KT) tekshiruvi o'tkazildi. Agar 6 bemorda yumshoq to'qimali patologiyalar shubha qilingan bo'lsa, magnit-rezonans tomografiya (MRG) tekshiruvi o'tkazildi. Oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiya uchun 30 daraja, 0-2,7 mm, 1-70 mm optika, endoskopik tayanch, artrosheiver va ablator ishlatilgan. Optika mos bo'lganligi sababli, bo'g'im butunligi buzilishi zarurati yo'q edi. Barcha manipulyatsiyalar, odatda, subaraxnoid og'riqsizlantirish ostida turniketni qo'llash bilan amalga oshirildi. Operatsiyalar standart oldingi va oldingi portlarda amalga oshirildi.

Tashqi kollateral payning autoplastikasini o'tkazgan ikki bemor 2 hafta davomida gips bo'g'lama qo'yildi, shundan so'ng ular oshiq-boldir bo'g'imida faol harakatlarni amalga oshirishni boshladilar. Operatsiya vaqtidan boshlab 3 haftadan so'ng yurishga ruxsat berildi. Mikrofrakturining o'tkazgan 6-chi bemorga operatsiya vaqtidan boshlab 2 haftagacha tayoq bilan yurish tavsiya qilindi.

Bemorlarning davolash natijalarini baholash uchun o'zgartirilgan oshiq-boldir bo'g'imi o'lchovi (Cherkes - Zade dd va boshq., 1999) ishlatilgan. Baholash shkalasi oshiq-boldir bo'g'imi funktsional imkoniyatlarni tavsiflovchi biomexanik parametrlarni ob'yektiv baholashga imkon beradigan 10 belgidan iborat. Oshiq-boldir bo'g'implarni funktsional o'rganish ma'lumotlari besh balli shkalada ifodalangan. Bunday ko'rsatkichlar, to'liq qo'llab-quvvatlash, bemor yengib o'tadigan masofa, paraartikulyar to'qimalarning trofikasi, bo'g'im harakati va rentgenologik ma'lumotlar o'rganildi. Har bir guruh baholash tizimiga mos keladigan uchdan beshgacha ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi. Ushbu o'lchovga ko'ra, umumiy 45 - 50 ball bilan funktsiya 39 dan 44 gacha-yaxshi, 31 dan 38 gacha-qoniqarli, 30 balldan past - qoniqarsiz deb tan olingan. Natijalar operatsiyadan oldin va 6-12 oy davomida so'rovnomalar orqali olingan.

Tadqiqot natijalari va tahlili. Respublika ilmiy-amaliy tibbiyot travmatologiya va ortopediya markazining Samarqand filialida 2021 yilgacha oshiq-boldir bo'g'imi patologiyalari bo'lgan bemorlar asosan ochiq usulda operatsiya qilindi. Bemorlarni tekshirish klinik va rentgenologik ma'lumotlar asosida o'tkazildi.

Chet el adabiyotida Oshiq-boldir bo'g'imi patologiyalar xilma-xil bo'lib, bunday kasalliklarni tashxislash va davolashda artroskopiyaning muhim roli ta'kidlangan. Oshiq-boldir bo'g'imi patologiyaning tashxisini yaxshilash uchun biz rentgenografiya, magnit-rezonans tomografiya-MPT, multispiral kompyuter tomografiyasi (MSCT) va artroskopiya kabi keng qamrovli tadqiqot usullarini qo'llay boshladik. Radiologik tadqiqotlar juda kam ma'lumotga ega, ammo uning yordami bilan interbertik sindesmozning yorilishi, intraartikulyar yoriqlar, deformatsiyalanuvchi osteoartrit belgilari aniqlanishi mumkin. MSKT bepul suyak organlari soni va hajmini aniqlash, chekka suyak o'sishi hajmini aniqlash foydali bo'lishi mumkin [6]. Magnit-rezonans tomografiya patologiyalar va yumshoq to'qimalarning shikastlanishi uchun oltin standartdir. MRI radiatsion tashxisning yagona usuli bo'lib, uning natijalariga ko'ra yumshoq to'qimali va qo'shma suyak tuzilmalarining patologik holatini har tomonlama baholash, artikulyar xaftaga va xondromalaziyaga zarar etkazish mumkin. MRI tarsal sinus sindromi, aseptik nekroz, tendon shikastlanishi, yashirin va stressli yoriqlar [10] kabi oshiq-boldir bo'g'imi mintaqada surunkali og'riq sindromini keltirib chiqaradigan boshqa patologik holatlarni bartaraf etishga imkon beradi. Diagnostik artroskopiya kapsula - ligamentli apparatlarga, yumshoq to'qimali qo'shma tuzilmalarga, xaftaga shikastlanishiga tashxis qo'yishda 100% sezuvchanlik va o'ziga xoslikka ega. Shuningdek, u osteoxondral yoriqlar va xondrom jismlarning ta'riflarida samarali.

Olingan natijalar oshiq-boldir bo'g'imi artroskopik aralashuvning yuqori diagnostik ahamiyatini tasdiqladi, bu xaftaga zararlanishining xususiyatini hisobga olgan holda davolash jarayonining maqbul taktikasini aniqlashga imkon beradi. Funktsional tadqiqot ma'lumotlari bemorning takroriy davolanish vaqtida 31,6 balldan operatsiyadan oldin 47,5 ballgacha bo'lgan oshiq-boldir bo'g'imi funktsiyasining o'rtacha ko'rsatkichlarining sezilarli yaxshilanishini ko'rsatadi. Operatsiyadan oldin asosiy shikoyatlar bo'lgan oshiq-boldir bo'g'imi og'riqlar yo'qoldi yoki juda kamaydi, shuningdek, oqsoqlik yo'qoldi, bemorni engib o'tadigan masofa va qo'shma harakat miqdori ortdi. Artroskopik davolanish natijalari oshiq-boldir bo'g'imi yuzasining xondromalyatsiya hajmi va bosqichiga mos keladi. Tashqi tomondan kirish bilan bog'liq bo'lgan N. cutaneus dorsalis intermedius proektsiyasida terining sezgirligi buzilishi shaklida faqat bitta bemordan (5%) asorat olingan.

Shunday bo'lsada, yaxshi natijalarga qaramay, biz oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiyadan oldin chuqur klinik tekshiruv, rentgenografiya, MRT va bo'g'im MSKTni o'z ichiga olgan tekshirish usullari bo'lishi kerak deb hisoblaymiz. Jahon adabiyotida oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiya uchun juda katta ko'rsatkichlar ro'yxati berilgan [1,10]. Erkin intraartikulyar jismlarga, osteoxondral yoriqlarga, Romatoid poliartritga, oldingi impijment sindromiga qo'shimcha ravishda, oshiq-boldir bo'g'imi artroskopik aralashuvlar ko'pincha ligament apparatining patologiyasida, shuningdek, agar kerak bo'lsa, yuqumli artritda ham sanatsiya sifatida qo'llaniladi. Artroskopiya uchun ko'rsatmalar

ro'yxati hali ham kengayib bormoqda, oshiq-boldir bo'g'imi artroskopik operatsiyalar soni ortib bormoqda. Endoskopik usul diagnostika sifatida, bir qator intraartikulyar yoriqlarning repozitsiyasini nazorat qilishda va oshiq-boldir bo'g'imi artrodezini joriy etishda foydalaniladi. Oshiq suyagi osteoxondropatiyasida, oldingi impijment sindromida, osteoxondral yoriqlar va surunkali beqarorlik bilan og'riq bemorlarni davolashda tanlangan operatsiya usuli sifatida oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiyasini tavsiya etishimizga imkon beradi, uning kaminvazivligi va yuqori samaradorligi tufayli ushbu toifadagi bemorlarni davolash mumkin.

Oshiq-boldir bo'g'imi artroz bilan og'riq bemorlarda kutilayotgan natija - zararlanish darajasi va hajmi, shuningdek, qo'shni bo'g'imlarning patologiyasi mavjudligi bilan aniqlanadi va bu usulning diagnostik ahamiyatini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, bemorlarning ko'pchiligi og'riq sindromining pasayishi va bo'g'imlardagi harakatlarning amplitudasi oshganini qayd etdi. Biroq, bemorlarning ushbu toifasi xondroprotektorlar, fizioterapiya va jismoniy terapiya bilan qo'llab-quvvatlovchi davolanishni talab qiladi. Asoratlar haqidagi ma'lumotlar adabiy manbalarda juda katta farq qiladi. Ko'pgina tadqiqotchilar tizza va yelka bo'g'imlarining artroskopiyasi, nevrologik asoratlarning rivojlanishi bilan taqqoslaganda teng ravishda yuqori xavfga ega. Shunday qilib, N. F. Sprague 24% asoratlarni keltirib chiqaradi [9], A. N. C. Small faqat 0,7%. [8] biz 5% (1 bemor) nevrologik kasalliklarni oldik, bu bir qator boshqa mualliflarning ma'lumotlariga mos keladi [4,7]. Ushbu adabiyotlar va bizning tajribamiz artroskopik aralashuv manipulyatsiyani amalga oshirishda ortoped-travmatologning ehtiyotkorlik bilan tayyorgarligini, ehtiyotkorlik bilan munosabatini, bemorni mumkin bo'lgan xavf va asoratlar haqida xabardor qilishni talab qiladi.

Xulosa.

1. Travmadan keyingi va degenerativ-distofik kasalliklarda oshiq-boldir bo'g'imi artroskopiyasi – travmatologiya va ortopediyaning maxsus tayyorgarligini, anatomik tuzilmalarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishni va zamonaviy endoskopik uskunalardan foydalanishni talab qiluvchi yuqori texnologiyali, minimal invaziv davolash va diagnostika usuli hisoblanadi.
2. Oshiq-boldir bo'g'imi artroskopik aralashuvdan oldin bemorning klinik tekshiruvi, shu jumladan rentgen diagnostikasi, MRT yoki MSKT bo'lishi kerak.
3. Minimal invaziv usul deb hisoblangan artroskopik jarrohlikdan foydalanish, operatsiyadan keyingi davrda ochiq aralashuvlar bilan solishtirganda reabilitatsiya tadbirlarining boshlanishini, statsionar davolanish vaqtini qisqartirishni, bemorni tiklashni tezlashtirishni ta'minlaydi.

REFERENCES / СНОЧКИ / ИҚТИБОСЛАР :

1. Архипов В., Лычагин А.В. Современные аспекты лечения посттравматического деформирующего артроза голеностопного сустава. Вести, травматологии и ортопедии. 2000; 4: 64-67.
2. Маматкулов К.М.,Кобилов А.У. Современный взгляд на лечение патологии голеностопного сустава. Travmatologiya, ortopediya va reabilitatsiya traumatology, orthopaedics and rehabilitation, №2 2021
3. Barber F.A., Britt B.T., Ratliff H.W., Sutker A.N. Arthroscopic surgery of the ankle. Orthop. Rev. 2017; 17: 446-451.
4. Carson W.G., Andrews J.R. Arthroscopy of the ankle. Clin Sports Med. 2018; 6: 503-512.
5. Demaziere A., Ogilvie-Harris D.J. Operative arthroscopy of the ankle. 107 cases. Osteoartic. 2018; 58: 93-97.
6. Ferkel R.D., Fischer S.P. Progress in ankle arthroscopy. Clin. Orthop. 2017; 240: 210-220.
7. Hopper M.A., Robinson Ph. Ankle impingement syndromes. Radiol. Clin. N. Am. 2008; 46: 957-971.
8. Martin D.F., Baker C.L., Curl W.W., Andrews J.R., Robie D.B., Haas A.F. Operative ankle arthroscopy. Long term follow up. Am. J. Sports. Med. 2020; 17: 16-23.

9. Small N.C. Complications in arthroscopic surgery. *Arthroscopy*. 2019; 4: 215-221.
10. Sprague N.F. (2019): *Complications in arthroscopy*. Raven Press, New York, P. 212-223.
11. Stoller D.W., Ferkel R.D. *Magnetic resonance imaging in orthopedics and sports medicine*. Philadelphia, USA, 2017; 1049.
12. МАМАТКУЛОВ, К. М., ХОЛХУЖАЕВ, Ф. И., Шохимардон, Р. А. Х. М. О. Н. О. В., Дилшод, К. А. Л. А. Н. Д. А. Р. О. В., & АМОНОВ, Г. Т. (2022). TIZZA BO'G'IMINING OLDINGI HOCHSIMON BOG'LAMINI "ALL INSIDE" USULIDA PLASTIKA QILISH. *ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ*, 7(1).
13. МАМАТКУЛОВ, Комилжон Мардонкулович, Фарух Икромович ХОЛХУЖАЕВ, and Акмал Уктамович КОБИЛОВ. "АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ АРТРОСКОПИИ ГОЛЕНОСТОПНОГО СУСТАВА." *ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ* 7.1 (2022)

БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

7 ЖИЛД, 5 СОН

ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

ТОМ 7, НОМЕР 5

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

VOLUME 7, ISSUE 5

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000